การศึกษาอุปสงค์ของผู้บริโภคต่อผักปลอดภัยในอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

A Study of Consumer Demand for Safe Vegetable in Lom Sak District, Phetchabun Province

พิมพ์พร เกษดี[1*]

Pimporn Kesdee[1*]

[1] คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เพชรบูรณ์ 67000

[1] Faculty of Management Science Phetchabun Rajabhat University, Phetchabun, 67000, Thailand

* Corresponding author: E-mail: pimpornkes@pcru.ac.th

(Received: May 9, 2023; Revised: August 20, 2023; Accepted: September 5, 2023)

https://doi.org/10.55164/pactj.v36i4.265450

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยตัวกำหนดอุปสงค์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผักปลอดภัยของกลุ่มเกษตรกรในอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นวิจัยเชิงสำรวจ เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงใช้วิธีการสุ่มแบบกำหนดตัวอย่าง การวิเคราะห์ใช้สถิติพรรณนาและถดถอยเชิงพหุ เครื่องมือคือแบบสอบถาม พบว่าระดับความคิดเห็นของปัจจัยที่ส่งผลต่ออุปสงค์การบริโภคผักปลอดภัย ได้แก่รายได้ ราคา รสนิยม ราคาของสินค้าอื่นที่เกี่ยวข้อง การคาดการณ์ด้านราคา ข้อมูลข่าวสาร นโยบายภาครัฐ อยู่ในระดับมาก การวิเคราะห์วิธี Stepwise พบว่าข้อมูลข่าวสาร การศึกษา รายได้ นโยบายภาครัฐ ราคาของสินค้าอื่นที่เกี่ยวข้อง อายุ ราคา มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ต่อราคาผักปลอดภัย มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์แปรผกผัน การวิเคราะห์อุปสงค์ต่อรายได้ ข้อมูลข่าวสาร รายได้ ราคา การคาดการณ์ด้านราคา รสนิยม มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ต่อรายได้มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ส่วนการวิเคราะห์อุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่น การคาดการณ์ นโยบายภาครัฐ การศึกษา รายได้ ข้อมูลข่าวสาร และอายุ มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่นมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน อาชีพมีความสัมพันธ์แปรผกผันกับอุปสงค์ต่อรายได้และอุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่น ในการกำหนดนโยบายพัฒนาจังหวัดสามารถนำผลการวิเคราะห์ผู้บริโภคที่มีความสนใจต่อผักปลอดภัย ความต้องการตลาดผักปลอดภัย เพื่อส่งเสริมและให้ความรู้ความเข้าใจต่อเกษตรกรเพื่อให้ชุมชนในอำเภออื่น ๆ ได้มีโอกาสเพิ่มรายได้

คำสำคัญ: อุปสงค์ต่อผักปลอดภัย ผู้บริโภค ผักปลอดภัย

Abstract

The purpose of this study was to study the determinants of demands affecting the decision to purchase safe vegetables of farmer groups in Lom Sak district, Phetchabun province. It was survey research by selecting a specific sample group by using random sampling method. Questionnaires were used to collect the data. The analysis was done by descriptive statistics and multiple regression. The study found that the factors determining the demands of safe vegetable consumption in Lom Sak district, Phetchabun province were income, price, preference, price of other related products, price expectation, information, government policies. All the factors are important at a high level. From the factors analysis affecting the demand by Stepwise method, it was found that factors of information, education, income, government policies, price of other related products, age and price influenced the price demands. There was a correlation in the same direction. However, the correlation of marriage status was inverse variable to price demand. The factors affecting income demands were information, income, price, price of safe vegetable, price expectation, income level, preference and taste influencing income demand in the same direction. Moreover, the factors affecting the cross demand were expectation of government policies, education, income, information, and age. These influenced the same direction. There was an inverse correlation between occupation and income demands and cross demands. For the policy determination of provincial development, the analysis results of the consumers interested in safe vegetables can be used to promote and educate the farmers of other districts to enhance opportunity of income increment.

Keywords: Demand for Safe Vegetables, Consumers, Safe Vegetables

บทนำ

กระทรวงสาธารณสุขและจังหวัดเพชรบูรณ์ จะพัฒนาจังหวัดต้นแบบระบบคุณภาพงานอาหารปลอดภัย ได้จัดทำโครงการบูรณาการและพัฒนาต้นแบบคุณภาพงานอาหารปลอดภัย เพื่อให้เกิดการบูรณาการให้มีความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ รวมถึงให้บรรลุเป้าหมายด้านอาหารปลอดภัย ทำให้ผู้ประกอบการผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้บริโภคเกิดความมั่นใจในระบบคุณภาพอาหารและบุคลากรที่ทำหน้าที่ควบคุม ตรวจสอบที่สามารถปฏิบัติงานด้านอาหารปลอดภัยได้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้จังหวัดมีขั้นตอนการปฏิบัติงานและระบบการควบคุมกำกับดูแลอาหารเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับหลักสากล สามารถเป็นต้นแบบระบบงานอาหารปลอดภัยระดับจังหวัด เป็นตัวอย่างให้กับจังหวัดอื่น ๆ และมีการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกันทั่วประเทศ จังหวัดเพชรบูรณ์ มุ่งสร้างฐานการเกษตรปลอดภัย เพื่อต่อยอดทางด้านอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว พร้อมกับการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและสังคมอย่างยั่งยืน เพื่อให้พร้อมมุ่งสู่เมืองแห่งความสุขของคนอยู่และผู้มาเยือน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบูรณ์ จึงร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนยกระดับการกำกับดูแลความปลอดภัยผัก และผลไม้สด เน้นการบูรณาการหน่วยงานตลอดห่วงโซ่ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยมีการจัดทำโครงการตลาดประชารัฐ กรีนมาร์เก็ต เพื่อขับเคลื่อนนโยบายประชารัฐของรัฐบาล ซึ่งจังหวัดเพชรบูรณ์ได้รับคัดเลือกเป็นจังหวัดต้นแบบคุณภาพงานอาหารปลอดภัย เนื่องจากมีผลการประเมินตนเองด้านระบบคุณภาพงานอาหารปลอดภัยอยู่ในเกณฑ์ระดับอ้างอิงสากล สามารถต่อยอดเพื่อพัฒนาให้เป็นจังหวัดต้นแบบอาหารปลอดภัยได้ [2]

ทางภาครัฐบาลได้สนับสนุนเกษตรกรในพื้นที่อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ปรับเปลี่ยนแนวคิดการปลูกผักปลอดภัยตามความต้องการของตลาดเพื่อพัฒนาและต่อยอดให้เป็นผักอินทรีย์ในอนาคต เนื่องจากเป็นจุดขายสำคัญและเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ การสร้างอาชีพและรายได้จากผลผลิตทางการเกษตรที่ปลอดภัย โดยข้อดีของการปลูกผักปลอดภัย ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกผักมีสุขภาพอนามัยดีขึ้น ลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรด้านค่าใช้จ่ายในการซื้อสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ลดปริมาณสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชที่จะปนเปื้อนในอากาศและน้ำ ซึ่งเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและลดมลพิษของสิ่งแวดล้อมอีกทางหนึ่ง [1] ดังนั้นการศึกษาอุปสงค์ของผู้บริโภคต่อผักปลอดภัยในอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นการศึกษาถึงปัจจัยในด้านต่าง ๆ ของผู้บริโภคที่มีต่อผักปลอดภัย ซึ่งในพื้นที่ในอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้มีการเพาะปลูกผักปลอดภัยค่อนข้างมาก เนื่องจากมีภูมิประเทศที่เหมาะสม จึงเป็นแนวทางให้เกษตรกรในพื้นที่ต่าง ๆ ได้รับรู้และเข้าใจความต้องการของผู้บริโภคอย่างแท้จริง อีกทั้งยังเข้าใจความต้องการของผู้บริโภคผักปลอดภัยทางแท้จริง ซึ่งเป็นผลดีต่อการทำตลาดในอนาคต

วัตถุประสงค์งานวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยตัวกำหนดอุปสงค์ที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อผักปลอดภัยของกลุ่มเกษตรกรในอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับอุปสงค์

อุปสงค์ (Demand) [3] สามารถแบ่งอุปสงค์ได้เป็น 3 ชนิด คือ อุปสงค์ต่อราคา (price demand) อุปสงค์ต่อรายได้ (income demand) และอุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่นที่เกี่ยวข้องกับสินค้าที่กำลังพิจารณาอยู่ (cross demand)

อุปสงค์ต่อราคา คือจำนวนต่าง ๆ ของสินค้าหรือบริการชนิดหนึ่งที่ผู้บริโภคต้องการซื้อ ณ ระดับราคาต่าง ๆ ของสินค้าชนิดนั้น ในระยะเวลาที่กำหนด

คำว่าต้องการซื้อในคำนิยามข้างต้นมิได้หมายถึงความต้องการในความหมายทั่วไป (want) แต่เป็นความต้องการที่มีอำนาจซื้อ (purchasing power) กำกับอยู่ด้วย กล่าวคือ ผู้บริโภคจะต้องมีเงินเพียงพอและมีความเต็มใจ (ability and willingness) ที่จะจ่ายซื้อสินค้าหรือบริการนั้นๆ ได้ด้วย สามารถทำให้เป็นจริงขึ้นได้จึงถือเป็นอุปสงค์สัมฤทธิผล (effective demand)

[4] ได้ให้ความหมายของอุปสงค์ ความแตกต่างระหว่างความต้องการในอุปสงค์กับความต้องการในความหมายทั่วไป โดยคนส่วนใหญ่เข้าใจว่า อุปสงค์ หมายถึง ความต้องการซื้อสินค้า ดังนั้น หากกล่าวว่า คุณแจ๋วมีความต้องการซื้อเสื้อผ้า แสดงว่า คุณแจ๋วมีอุปสงค์สำหรับเสื้อผ้าใช่หรือไม่ ถ้าพบว่า คุณแจ๋วมีความต้องการซื้อเสื้อผ้า แต่คุณแจ๋วมีเงินไม่เพียงพอที่จะซื้อผ้าตามที่ต้องการได้ ในทางเศรษฐศาสตร์ถือว่า คุณแจ๋วมีเพียงความต้องการ (Want) เสื้อผ้าเท่านั้น แต่คุณแจ๋วยังไม่มีอุปสงค์ (Demand) สำหรับเสื้อผ้า ดังนั้น ความต้องการในอุปสงค์จึงแตกต่างจากความต้องการในความหมายทั่วไป ซึ่งความต้องการในอุปสงค์จะหมายถึงความต้องการที่มีอำนาจซื้อ (Purchasing Power) รองรับ หรือมีเงินเพียงพอที่จะซื้อสินค้านั้นด้วย

กฎแห่งอุปสงค์ (Law of Demand) ระบุว่า ปริมาณของสินค้าหรือบริการชนิดใดชนิดหนึ่งที่ผู้บริโภคต้องการซื้อย่อมแปรผันผกผัน กับระดับราคาของสินค้าหรือบริการนั้นเสมอ

จากกฎแห่งอุปสงค์ดังกล่าวหมายความว่า เมื่อราคาสินค้าสูงขึ้น ผู้บริโภคจะซื้อสินค้าในปริมาณน้อยลง และเมื่อราคาลดลง ผู้บริโภคจะซื้อสินค้าในปริมาณมากขึ้น การที่ปริมาณซื้อแปรผันผกผันกับราคานั้นเกิดจากสาเหตุ 3 ประการ ดังนี้

1. ผลทางรายได้ (income effect) คือการเปลี่ยนแปลงรายได้แท้จริง รายได้แท้จริงก็คือจำนวนสินค้าที่ผู้บริโภคได้รับ ตามกฎของอุปสงค์เมื่อราคาสินค้าสูงขึ้น ด้วยรายได้ตัวเงิน ของผู้บริโภคคงที่ ผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าในปริมาณน้อยลง นั่นคือ รายได้แท้จริงของผู้บริโภคลดลง ในทางตรงข้าม เมื่อราคาสินค้าลดลง ผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าในปริมาณมากขึ้น นั่นคือรายได้แท้จริงของผู้บริโภคเพิ่มขึ้น

2. ผลทางการทดแทน (substitution effect) เมื่อราคาของสินค้าชนิดหนึ่งสูงขึ้น ในขณะที่สินค้าชนิดอื่นซึ่งทดแทนสินค้าชนิดนี้ได้มีราคาคงที่ ผู้บริโภคจะรู้สึกว่าสินค้านี้มีราคาสัมพัทธ์ สูงขึ้น จึงหันไปซื้อสินค้านี้น้อยลง และหันไปซื้อสินค้าอื่นเพื่อใช้แทนสินค้านั้น ในทางตรงข้ามเมื่อราคาของสินค้าลดลง ผู้บริโภคจะซื้อสินค้าอื่นน้อยลง และหันมาซื้อสินค้านี้มากขึ้น

3. กฎว่าด้วยการลดน้อยถอยลงของอรรถประโยชน์ส่วนเพิ่ม (Law of Diminishing Marginal Utility) ระบุว่าในขณะหนึ่งการบริโภคสินค้าและบริการที่เพิ่มขึ้นแต่ละหน่วย จะให้ความพอใจลดลงเรื่อย ๆ

พร้อมทั้งให้ความหมายของผลการทดแทน และผลทางรายได้ กับกฎของอุปสงค์ [4] ว่ากฎของอุปสงค์ระบุว่า เมื่อราคาสินค้าเปลี่ยนแปลงไป จะส่งผลให้ปริมาณความต้องการบริโภคสินค้าเปลี่ยนแปลงไป

ในทิศทางตรงกันข้ามกัน การเปลี่ยนแปลงของปริมาณความต้องการบริโภคสินค้าดังกล่าวเกิดจาก 2 สาเหตุ คือ ผลทางการทดแทน (Substitution) และผลทางรายได้ (Income Effect) ดังรายละเอียดดังนี้

เมื่อราคาสินค้าชนิดหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป ขณะที่ราคาสินค้าชนิดอื่น และรายได้ของผู้บริโภคไม่เปลี่ยนแปลง ผู้บริโภคจะปรับเปลี่ยนการบริโภคสินค้าชนิดต่างๆ ภายใต้งบประมาณที่มีอยู่ เช่น ถ้า ราคาเนื้อไก่แพงขึ้น ผู้บริโภคจะบริโภคไก่ลดลง และหันไปบริโภคสินค้าชนิดอื่น เช่น เนื้อหมู เป็นการ ทดแทนในทางตรงกันข้าม ถ้าเนื้อไก่มีราคาถูกลง ผู้บริโภคมีแนวโน้มจะบริโภคเนื้อไก่เพิ่มขึ้นเพื่อ ทดแทนสินค้าชนิดอื่น การเปลี่ยนแปลงปริมาณการบริโภคเนื้อไก่ดังตัวอย่างที่กล่าวมา เป็นการ เปลี่ยนแปลงปริมาณความต้องการบริโภคที่เป็น ผลทางการทดแทน

สำหรับผลทางรายได้เป็นผลอันเนื่องมาจากรายได้ที่แท้จริงของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไปเมื่อมี การเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้า กล่าวคือ เมื่อราคาสินค้าชนิดหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป แม้ว่ารายได้ที่เป็น ตัวเงินของผู้บริโภคจะไม่เปลี่ยนแปลง แต่การเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าดังกล่าวส่งผลให้กำลังซื้อ ของผู้บริโภคหรือรายได้ที่แท้จริงของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลง ดังนั้น เมื่อราคาสินค้าลดลง จะทำให้รายได้ที่แท้จริงของผู้บริโภคเพิ่มขึ้น ผู้บริโภคจึงสามารถ บริโภคสินค้าได้มากขึ้น ในทางตรงกันข้าม เมื่อราคาสินค้าเพิ่มขึ้น ส่งผลให้รายได้ที่แท้จริงของผู้บริโภคลดลง ทำให้สามารถบริโภคสินค้าได้ในปริมาณที่ลดลง ซึ่งการที่ราคาสินค้าเปลี่ยนแปลงแล้วส่งผลให้ ปริมาณการบริโภคสินค้าเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากรายได้ที่แท้จริงหรือกำลังซื้อของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไปนั้น การเปลี่ยนแปลงปริมาณการบริโภคสินค้าดังกล่าว จัดว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ เกิดขึ้นจากผลทางรายได้นั่นเอง

ตัวกำหนดอุปสงค์

ตัวกำหนดอุปสงค์ หมายถึงตัวแปร หรือปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อจำนวนสินค้าที่ผู้บริโภคปรารถนาที่จะซื้อ ปัจจัยเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อปริมาณซื้อมากน้อยไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของผู้บริโภคแต่ละคนและกาลเวลา ปัจจัยเหล่านี้มีหลายอย่างดังนี้

1. ราคาของสินค้านั้น เมื่อราคาของสินค้าเพิ่มสูงขึ้น ปริมาณซื้อสินค้านั้นจะมีน้อย แต่ถ้าราคาสินค้าลดลง ปริมาณซื้อจะมากขึ้น

2. รสนิยมของผู้บริโภค รสนิยมของผู้บริโภคขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ อาทิ เพศ อายุ ความเชื่อ ค่านิยม การศึกษา แฟชั่น อิทธิพลทางการโฆษณา เป็นต้น

3. รายได้ของผู้บริโภค โดยทั่วไปเมื่อรายได้ของผู้บริโภคสูงขึ้น ผู้บริโภคมักจะลดการบริโภคสินค้าราคาถูก และหันไปบริโภคสินค้าราคาแพง

4. ราคาของสินค้าอื่นที่เกี่ยวข้อง สินค้าต่าง ๆ อาจมีความเกี่ยวข้องกันในลักษณะที่ใช้ทดแทนกันได้ (substitution) หรือใช้ประกอบกัน (complements) โดยทั่วไปสินค้าส่วนใหญ่มีลักษณะที่ใช้ทดแทนกันได้ เช่น เสื้อผ้า อาหาร ผลไม้ และเครื่องดื่ม เป็นต้น ยกตัวอย่างเช่น ถ้าส้มเขียวหวานราคาสูงขึ้น ผู้บริโภคจะซื้อส้มเขียวหวาน ต้องการบริโภคกาแฟมากขึ้น มักจะบริโภคน้ำตาลมากขึ้นด้วย

5. การคาดการณ์ด้านราคา การคาดการณ์ด้านราคาในอนาคตจะมีผลต่อปริมาณซื้อในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าที่มีมูลค่าค่อนข้างสูง เช่น ที่อยู่อาศัย และรถยนต์ เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงราคาเพียงไม่กี่เปอร์เซ็นต์ก็นับเป็นเงินจำนวนมาก หากผู้บริโภคคาดการณ์ว่าราคาจะสูงขึ้นในไม่ช้า ผู้บริโภคก็จะรีบซื้อทันที แต่หากคาดการว่าราคาจะลดลง จะชะลอการซื้อในปัจจุบันไว้ก่อน พึงสังเกตว่าผู้ขายทราบจุดอ่อนข้อนี้ของผู้ซื้อ จึงอาจมีการปล่อยข่าวราคาสินค้าจะสูงขึ้นเพื่อกระตุ้นยอดขายที่กำลังซบเซาในปัจจุบัน

6. สภาวะการกระจายรายได้ในระบบเศรษฐกิจ ประเทศที่มีแหล่งน้ำมันโดยรายได้ส่วนใหญ่ตกอยู่ในมือของคนกลุ่มน้อย ระดับการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคสินค้าจำเป็นพื้นฐานมักจะต่ำกว่าประเทศที่มีการกระจายรายได้ค่อนข้างทัดเทียม แม้ว่ารายได้ของทั้งสองประเทศจะอยู่ในระดับใกล้เคียงกันก็ตาม

ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการกำหนดอุปสงค์ [5] ให้ความหมายว่าการที่ผู้บริโภคจะตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการชนิดใดๆ เป็นปริมาณมากน้อยเพียงใดย่อมต้องพิจารณาราคาสินค้าและบริการชนิดนั้น นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่น ๆ (นอกจากราคาสินค้าและบริการชนิดนั้น) ที่มีอิทธิพลในการกำหนดปริมาณความต้องการซื้อ เช่น รสนิยมของผู้บริโภค ราคาสินค้าชนิดอื่น รายได้ของผู้บริโภค การคาดคะเนราคา ราคาของสินค้าชนิดอื่น ข้อมูลข่าวสาร จำนวนประชากรและการกระจายรายได้ ตลอดจนกฎระเบียบต่าง ๆ ของรัฐบาล และระยะเวลาที่ต้องใช้เพื่อบริโภคสินค้า เป็นต้น

ดุลภาพตลาดและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นสามารถอธิบายผ่านกลไกตลาดและกลไกราคา การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับสินค้าแต่ละชนิดก็จะมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของสินค้า [6] จึงได้อธิบายตัวอย่างเช่น อุปสงค์ของสินค้าบางชนิดอาจจะมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลง ของราคาค่อนข้างมาก การเปลี่ยนแปลงของราคาแม้เพียงนิดเดียวอาจจะส่งผลต่อปริมาณความต้องการซื้อ เป็นอย่างมาก ในขณะที่สินค้าบางชนิด อุปสงค์ของสินค้าอาจจะไม่ค่อยสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของราคา มากนัก นั่นคือแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงของราคาเกิดขึ้นแต่ปริมาณความต้องการซื้อสินค้าอาจจะไม่ เปลี่ยนแปลงมาก ดังนั้นความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้ (Income elasticity) เป็นค่าที่แสดงความสัมพันธ์หรือความอ่อนไหวของปริมาณความต้องการซื้อ เมื่อรายได้ของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไป โดยวัดจาก เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์สินค้าเมื่อรายได้ของ ผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไป 1 เปอร์เซ็นต์ โดยทั่วไป เมื่อผู้บริโภคมีรายได้มากขึ้น จะทำให้มีความต้องการซื้อสินค้ามากขึ้นตามไปด้วย

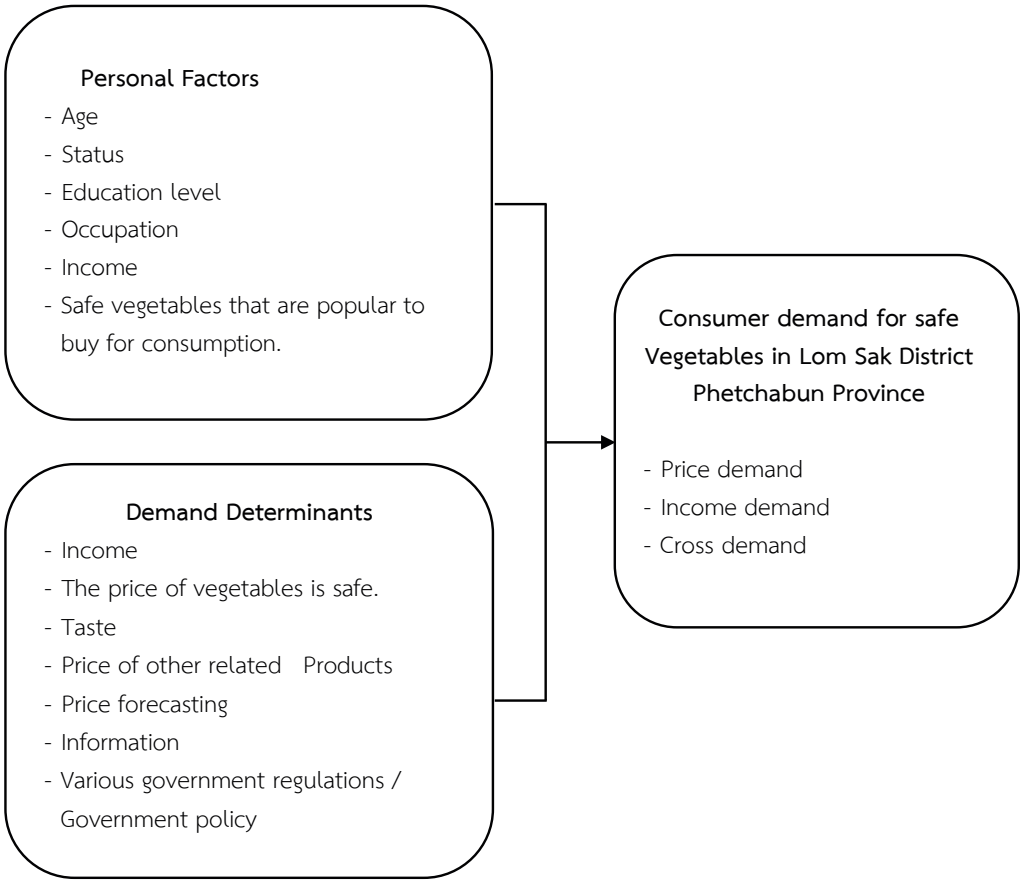
ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่น (Cross-price elasticity) เป็นการแสดงความสัมพันธ์ของความต้องการซื้อสินค้าชนิดหนึ่ง ต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าชนิดอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยวัดจากเปอร์เซ็นต์ การเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์สินค้า เมื่อราคาสินค้าอื่นที่เกี่ยวข้องเปลี่ยนแปลงไป 1 เปอร์เซ็นต์

ดังนั้น ผู้วิจัย ให้ความหมายของอุปสงค์ต่อรายได้ ในการศึกษาอุปสงค์ของผู้บริโภคต่อผักปลอดภัยในอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงรายได้ซึ่งเป็นปัจจัยตัวหนึ่งที่ทำให้เส้นอุปสงค์มีการเปลี่ยนแปลง หรือเคลื่อนย้าย (Shift in the Demand Curve) ซึ่งถ้าผักปลอดภัยเป็นสินค้าปกติ (Normal goods) เมื่อผู้บริโภคมีรายได้เพิ่มขึ้นย่อมมีอุปสงค์ในผักปลอดภัยมากขึ้น และถ้าผู้บริโภคมีรายได้เพิ่มขึ้น จะทำให้มีความต้องการซื้อผักปลอดภัยมากขึ้นตามไปด้วย และอุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่นที่เกี่ยวข้อง หากมีปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เส้นอุปสงค์ของราคาสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งเคลื่อนย้ายได้ (Shift in the Demand Curve) ได้แก่ ราคาสินค้าทดแทนกัน หรือราคาสินค้าที่ใช้ประกอบกัน ซึ่งถ้าผักปลอดภัยเป็นสินค้าที่มีราคาสูง ผู้บริโภคจะหันไปบริโภคผักชนิดอื่นที่สามารถทดแทนผักปลอดภัยได้ จึงทำให้มีอุปสงค์ต่อผักปลอดภัยลดลง

ผักปลอดภัย

ผักปลอดภัยจากสารพิษ หมายถึง ผลผลิตพืชผักที่ไม่มีสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชตกค้างอยู่หรือมีตกค้างอยู่ไม่เกินระดับมาตรฐานที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ ในประกาศกระทรวง สาธารณสุข ฉบับที่ 163 พ.ศ. 2538 ลงวันที่ 28 เมษายน 2538 เรื่อง อาหารที่มีสารพิษตกค้าง [1]

กรอบแนวคิดงานวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ โดยการใช้การศึกษาและรวบรวมปัจจัยตัวกำหนดอุปสงค์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผักปลอดภัยของกลุ่มเกษตรกรในอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จากการทบทวนวรรณกรรม เพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่นำมาเป็นตัวแทนประชากร จากการสุ่มกำหนดตัวอย่างของผู้บริโภคที่สนใจซื้อผักปลอดภัย ได้แก่ ตลาดสดเทศบาล 3 เมืองเพชรบูรณ์ ตลาดกรีนมาร์เก็ตเพชรบูรณ์ ถนนคนเดินเพชรบูรณ์ ถนนคนเดินไทหล่ม และตลาดผักปลอดภัย ปั๊ม ปตท. หล่มสัก โดยกำหนดจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมาจากสูตรของการคำนวณขนาดตัวอย่าง (Sample Size) ในกรณีที่ไม่ทราบประชากร ดังนั้นขนาดตัวอย่างสามารถคำนวณได้จากสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่าง โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 [8] จากการคำนวณได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 385 ราย ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ (Purposive Sampling) ซึ่งงานวิจัยในครั้งนี้ หมายถึง กลุ่มผู้บริโภคผักปลอดภัยที่เคยซื้อผักปลอดภัย เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

มาตรวัดของเครื่องมือแบบสอบถาม ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 แบบสอบถามคัดกรองของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 3 และ ส่วนที่ 4 เป็นข้อคำถามเพื่อวัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยกำหนดอุปสงค์การบริโภคผักปลอดภัยในอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ และปัจจัยที่ส่งผลต่ออุปสงค์ต่อราคาผักปลอดภัย อุปสงค์ต่อรายได้ และอุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่น โดยแบบสอบถามประเมินค่าเป็นตัวเลข 5 ระดับ จากระดับ1 (น้อยที่สุด) ถึงระดับ 5 (มากที่สุด) และสร้างมาตรวัดของลิเคิร์ท (Likert Scale) สำหรับการแปลความหมายระดับความคิดเห็น

การทดสอบเครื่องมือแบบสอบถาม ผู้วิจัยมีการตรวจความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญทางเศรษฐศาสตร์ ได้ค่าคะแนนไม่น้อยกว่า 0.5 ทุกข้อ หลังจากนั้นได้ขอรับรองจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ และทำการทดลองกับกลุ่มประชากรที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งเป็นวิธีทดสอบค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้และแพร่หลายสำหรับการทำวิจัยเชิงปริมาณ [9] มีผลลัพธ์มีค่าเท่ากับ 0.847 ซึ่งถือว่ามีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

หลังจากดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาตรวจสอบความสมบูรณ์จากแบบสอบถาม 385 ชุด ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์กลับมาจำนวน 320 ชุด เนื่องจากช่วงเวลาที่เก็บข้อมูลในงานวิจัยมีความจำกัดของช่วงเวลาจากผลกระทบจากการระบาดของ COVID-19 ในการวิเคราะห์ข้อมูลวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์และแปรผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS การวิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive) ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. Deviation) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลายตัวด้วยเทคนิคการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อประมาณหรือพยากรณ์ค่าของตัวแปรตาม [8]

สรุป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

Table 1. Demographic information

Personal Factors	number	percentage
Gender		
Male	86	26.9
female	234	73.1
Age		
20 year	7	2.2
20-30 year	78	24.4
31-40 year	76	23.8
40- 50 year	76	23.8
Up 50 year	83	25.9

Table 1. Demographic information (Continue)

Personal Factors	number	percentage
Status		
single	99	30.9
married	221	69.1
Education level		
Lower bachelor's degree	105	32.8
Bachelor's degree	135	42.2
higher than bachelor's degree	80	25.0
Occupation		
student	41	12.8
company employee	69	21.6
government officer	125	39.1
Entrepreneur	85	26.5
Income		
5,001 – 10,000	52	16.3
10,001- 15,000	75	23.4
15,001- 20,000	61	19.1
20,001 – 30,000	33	10.3
Up 30,000	99	30.9
Total	**320**	**100.0**

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 320 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 50 ปีขึ้นไป มีสถานภาพสมรส มีระดับการศึกษาชั้นปริญญาตรี ประกอบอาชีพข้าราชการพนักงานของรัฐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีระดับรายได้ 30,000 บาทขึ้นไป ผักปลอดภัยที่นิยมซื้อไปบริโภค ได้แก่ ผักกาดขาวมีจำนวนมากที่สุด รองลงมา ต้นหอม ผักบุ้ง ผักสลัด และกะหล่ำดอก ตามลำดับ

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยกำหนดอุปสงค์ในการบริโภคผักปลอดภัยในอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

Table 2. Demand Determinants n = 320

Demand Determinants	Mean	S.D.	Interpret
Income			
Your monthly income affects your decision to buy safe vegetables.	3.58	1.06	very much
The higher price of safe vegetables affects your purchasing decision. (inflation)	3.63	0.99	very much
As your income increases, you decide to buy more safe vegetables.	3.80	0.84	very much
average	**3.67**	**0.96**	**very much**
Price			
The price of safe vegetables is appropriate for the quantity.	3.89	0.72	a lot
The price of vegetables is safe and suitable for quality.	3.88	0.81	very much
You are willing to pay every time you buy vegetables.	3.85	0.86	very much
average	**3.87**	**0.80**	**very much**
Taste			
You have a passion for the taste of safe vegetables.	3.93	0.82	very much
You like the quality of the product. no toxic residue.	3.92	0.93	very much
You like the brand.	3.79	1.01	very much
You take into account the benefits obtained from safe vegetables. Healthy.	4.11	0.79	very much
You are satisfied that you have consumed safe vegetables.	3.94	0.99	very much
average	**3.94**	**0.91**	**very much**
Price of other related Products			
If vegetables are safe, the price is high. You will turn to buy other vegetables instead.	3.89	0.87	very much
If other vegetables There are a lot of toxic residues. You will choose to consume more safe vegetables.	3.95	0.77	very much
average	**3.92**	**0.82**	**very much**
Price forecasting			
If you know in advance that the price of vegetables is safe next week, the price will increase. You will rush to buy safe vegetables this week.	3.83	0.98	very much
average	**3.83**	**0.98**	**very much**

Table 2. Demand Determinants (Continue) n = 320

Demand Determinants	Mean	S.D.	Interpret
Information			
You know, get information and benefits of safe vegetables.	3.93	0.84	very much
You know, acknowledge that consuming vegetables is safe and good for good health.	3.96	0.96	very much
You know, get to know about health trends and clean eating. Makes you interested in choosing safe vegetables	3.88	0.98	very much
The absence of disease is a great fortune. from such expressions make you turn to consume more safe vegetables.	4.05	0.84	very much
average	**3.96**	**0.90**	**very much**
Various government regulations / Government policy The government's policy in campaigning for farmers to grow organic vegetables is a sustainable income for farmers. contributing to making you choose to consume more safe vegetables	4.05	0.42	very much
Ministry of Public Health policy There is a campaign for people to increase their consumption of fruits and vegetables, safe 400 grams per person per day according to international standards. contributing to making you consume vegetables more safely.	3.84	0.48	very much
average	**3.95**	**0.45**	**very much**

จากตารางที่ 2 พบว่า ะดับความคิดเห็นของปัจจัยที่ส่งผลต่ออุปสงค์การบริโภคผักปลอดภัยในอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ รายได้ ราคาผักปลอดภัย ความชื่นชอบ รสนิยม ราคาของสินค้าอื่นที่เกี่ยวข้อง ด้านการคาดการณ์ด้านราคา ข้อมูลข่าวสาร และกฎระเบียบต่าง ๆ ของรัฐบาล/นโยบายภาครัฐบาล อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยปัจจัยด้านข้อมูลข่าวสาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.90 รองลงมาคือ ปัจจัยด้านกฎระเบียบต่าง ๆ ของรัฐบาล/นโยบายภาครัฐบาล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.45 ถัดมา คือปัจจัยด้านความชื่นชอบ รสนิยม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.91 ส่วนปัจจัยที่น้อยที่สุดคือปัจจัยด้านรายได้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.96

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่ออุปสงค์ของผู้บริโภคต่อผักปลอดภัยในอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยเทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุวิธี Stepwise (Multiple Regression Analysis)

H_0 : ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยกำหนดอุปสงค์ ไม่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ต่อราคาผักปลอดภัย

H_1 : ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยกำหนดอุปสงค์ มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ต่อราคาผักปลอดภัย

Table 3. Results of multiple regression analysis of demand for safe vegetable prices.

Independent variable (forecasting)	b	Beta	t	Sig.
(Constant)	.062		.337	.736
Information	.225	.250	5.124	.000***
Education level	.260	.287	7.971	.000***
Income	.229	.240	6.285	.000***
Government policy	.127	.130	2.993	.003**
Price of other related products	.216	.229	5.410	.000***
Age	.096	.164	4.252	.000***
Status	-.222	-.150	-3.986	.000***
The price of vegetables is safe	.095	.095	2.467	.014*

Multiple R = .842 R^2 = .709 Adjust R^2 = .702 F = 94.839 p value < 0.001

* นัยสำคัญทางสถิติ .05 ** นัยสำคัญทางสถิติ .01 ***นัยสำคัญทางสถิติ .001

จากตารางที่ 3 การวิเคราะห์อิทธิพลปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ต่อราคาผักปลอดภัย พบว่า ตัวแปรปัจจัยข้อมูลข่าวสาร การศึกษา รายได้ กฎระเบียบต่าง ๆ ของรัฐบาล/นโยบายภาครัฐบาล ราคาของสินค้าอื่นที่เกี่ยวข้อง อายุ สถานภาพการสมรส และราคาผักปลอดภัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p value < 0.001) ได้ค่า Adjusted R Square = 0.702 หรือ 70.2% ซึ่งถือว่าค่อนข้างสูง นั้นคือตัวแปรอิสระทั้ง 8 ตัว ส่งผลต่ออุปสงค์ต่อราคาผักปลอดภัย 70.2% สามารถสร้างสมการพยากรณ์ วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ต่อราคาผักปลอดภัย โดยสามารถเขียนสมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ได้ดังต่อไปนี้

$$Ed = 0.062 + 0.225X_1 + 0.260\,X_2 + 0.229\,X_3 + 0.127\,X_4 + 0.216X_5 + 0\,.096\,X_6 - 0.222\,X_7 + 0.095X_8$$

โดยที่ Ed หมายถึง อุปสงค์ต่อราคาผักปลอดภัย

X_1 หมายถึง ด้านข้อมูลข่าวสาร

X_2 หมายถึง การศึกษา

X_3 หมายถึง ด้านรายได้

X_4 หมายถึง ด้านกฎระเบียบต่าง ๆ ของรัฐบาล/นโยบายภาครัฐบาล

X_5 หมายถึง ด้านราคาของสินค้าอื่นที่เกี่ยวข้อง

X_6 หมายถึง อายุ

X_7 หมายถึง สถานภาพการสมรส

X_8 หมายถึง ด้านราคาผักปลอดภัย

จากสมการข้างต้นแสดงความสัมพันธ์ และสมการพยากรณ์อุปสงค์ต่อราคาผักปลอดภัยเมื่อทราบข้อมูลข่าวสาร การศึกษารายได้ กฎระเบียบต่าง ๆ ของรัฐบาล/นโยบายภาครัฐบาลด้านราคาของสินค้าอื่นที่เกี่ยวข้อง อายุ และราคาผักปลอดภัย มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอุปสงค์ต่อราคาผักปลอดภัย ส่วนตัวแปรสถานภาพการสมรสมีความสัมพันธ์ในทิศทางแปรผกผันกับอุปสงค์ต่อราคาผักปลอดภัย หมายความว่า เมื่อราคา

ผักปลอดภัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ส่งผลให้ปริมาณความต้องการซื้อผักปลอดภัยจะลดลงร้อยละ 0.222 ของผู้บริโภคที่มีสถานภาพการสมรส ซึ่งอาจจะหันไปซื้อสินค้าที่ทดแทนกันได้สำหรับผักปลอดภัยแทน

H_0 : ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยกำหนดอุปสงค์ ไม่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ต่อรายได้

H_1 : ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยกำหนดอุปสงค์ มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ต่อรายได้

Table 4. Results of multiple regression analysis of income demand

Independent variable (forecasting)	b	Beta	t	Sig.
(Constant)	.607		2.710	.007**
Information	.214	.220	3.984	.000***
Income	.211	.204	4.662	.000***
The price of vegetables is safe.	.181	.168	3.904	.000***
Price forecasting	.124	.165	3.667	.000***
Income level	.126	.252	5.468	.000***
Occupation	-.119	-.159	-4.273	.000***
Taste	.146	.131	2.340	.020*

Multiple R = .802 R^2 = .643 Adjust R^2 = .635 F = 80.266 p value < 0.001

* นัยสำคัญทางสถิติ .05 ** นัยสำคัญทางสถิติ .01 ***นัยสำคัญทางสถิติ .001

จากตารางที่ 4 การวิเคราะห์อิทธิพลปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ต่อรายได้พบว่า ตัวแปรปัจจัยข้อมูลข่าวสาร รายได้ ราคาผักปลอดภัย ด้านการคาดการณ์ด้านราคา ระดับรายได้ อาชีพ และความชื่นชอบ รสนิยม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p value < 0.001) ได้ค่า ได้ค่า Adjusted R = 0.635 หรือ 63.5 % นั้นคือตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัว ส่งผลต่ออุปสงค์ต่อรายได้ 63.5 % สามารถสร้างสมการพยากรณ์ วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ต่อรายได้ โดยสามารถเขียนสมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ได้ดังต่อไปนี้

$$Ei = 0.607 + 0.214X_1 + 0.211X_2 + 0.181\ X_3 + 0.124X_4 + 0.126X_5 - 0.119X_6 + 0.146\ X_7$$

โดยที่ Ei หมายถึง อุปสงค์ต่อรายได้

X_1 หมายถึง ด้านข้อมูลข่าวสาร

X_2 หมายถึง ด้านรายได้

X_3 หมายถึง ด้านราคาผักปลอดภัย

X_4 หมายถึง ด้านการคาดการณ์ด้านราคา

X_5 หมายถึง ระดับรายได้

X_6 หมายถึง อาชีพ

X_7 หมายถึง ด้านความชื่นชอบ รสนิยม

จากสมการข้างต้นแสดงความสัมพันธ์ และสมการพยากรณ์ อุปสงค์ต่อรายได้ เมื่อทราบข้อมูลข่าวสาร รายได้ ราคาผักปลอดภัย ด้านการคาดการณ์ด้านราคา ระดับรายได้ และความชื่นชอบ รสนิยม มีความสัมพันธ์

ในทิศทางเดียวกันกับอุปสงค์ต่อรายได้ ส่วนตัวแปรด้านอาชีพมีความสัมพันธ์ในทิศทางแปรผกผันกับอุปสงค์ต่อรายได้ นั่นหมายความว่า เมื่อรายได้ของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นไปร้อยละ 1 ปริมาณความต้องการซื้อผักปลอดภัยจะลดลงร้อยละ 0.119 ซึ่งแสดงถึงว่าผักปลอดภัยเป็นสินค้าปกติ คือเมื่อรายได้เพิ่มขึ้นผู้บริโภคจากการเก็บแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ พนักงานของรัฐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ อาจจะหันไปซื้อสินค้าที่ทดแทนกันได้สำหรับผักปลอดภัย

H_0 : ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยกำหนดอุปสงค์ ไม่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่น

H_1 : ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยกำหนดอุปสงค์ มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่น

Table 5. Results of multiple regression analysis of demand for other goods prices.

Independent variable (forecasting)	b	Beta	t	Sig.
(Constant)	.494		2.365	.019*
Price forecasting	.214	.264	5.583	.000***
Government policy	.236	.209	4.355	.000***
Education level	.180	.171	4.225	.000***
Income	.217	.196	4.763	.000***
Information	.186	.177	3.423	.001**
Occupation	-.127	-.159	-3.869	.000***
Age	.079	.117	2.824	.005**

Multiple R = .790 R^2 = .624 Adjust R^2 = .616 F = 74.047 p value < 0.001

* นัยสำคัญทางสถิติ .05 ** นัยสำคัญทางสถิติ .01 ***นัยสำคัญทางสถิติ .001

จากตารางที่ 5 การวิเคราะห์อิทธิพลปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่น พบว่า ตัวแปรปัจจัยด้านการคาดการณ์ด้านกฎระเบียบต่าง ๆ ของรัฐบาล/นโยบายภาครัฐบาล การศึกษา รายได้ ข้อมูลข่าวสาร อาชีพ และอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p value < 0.001) ได้ค่า ได้ค่า Adjusted R = 0.616 หรือ 61.6 % นั้นคือตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัว ส่งผลต่ออุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่น 61.6 % สามารถสร้างสมการพยากรณ์ วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่น โดยสามารถเขียนสมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ได้ดังต่อไปนี้

$$Ec = 0.494 + 0.214\ X_1 + 0.236\ X_2 + 0.180X_3 + 0.217X_4 + 0.186X_5 - 0.127X_6 + 0.079X_7$$

โดยที่ Ec หมายถึง อุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่น

X_1 หมายถึง ด้านข้อมูลข่าวสาร

X_2 หมายถึง ด้านรายได้

X_3 หมายถึง ด้านราคาผักปลอดภัย

X_4 หมายถึง ด้านการคาดการณ์ด้านราคา

X_5 หมายถึง ระดับรายได้

X_6 หมายถึง อาชีพ

X_7 หมายถึง ด้านความชื่นชอบ รสนิยม

จากสมการข้างต้นแสดงความสัมพันธ์ และสมการพยากรณ์ อุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่น เมื่อทราบด้านการคาดการณ์ กฎระเบียบต่าง ๆ ของรัฐบาล/นโยบายภาครัฐบาล การศึกษา รายได้ ข้อมูลข่าวสาร และอายุ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่น ส่วนตัวแปรด้านอาชีพมีความสัมพันธ์ในทิศทางแปรผกผันกับอุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่น หมายความว่าถ้าราคาสินค้าชนิดหนึ่งเปลี่ยนแปลงไปจะส่งผลต่อปริมาณการซื้อสินค้าชนิดอื่นอย่างไร นั่นคือถ้าราคาและราคาสินค้าที่เกี่ยวข้องราคาเพิ่มขึ้นมากเท่าไรก็ทำให้อุปสงค์ลดน้อยลงไปมากเท่านั้น ดังนั้นถ้าราคาผักปลอดภัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้ผู้บริโภคส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ พนักงานของรัฐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีปริมาณการซื้อสินค้าที่เกี่ยวข้องหรือสินค้าที่ต้องใช้ร่วมกันลดลงร้อยละ 0.127

การอภิปรายผล

ระดับความคิดเห็นของปัจจัยที่ส่งผลต่ออุปสงค์การบริโภคผักปลอดภัยในอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ รายได้ ราคาผักปลอดภัย ความชื่นชอบ รสนิยม ด้านราคาของสินค้าอื่นที่เกี่ยวข้อง การคาดการณ์ด้านราคา ข้อมูลข่าวสาร และกฎระเบียบต่าง ๆ ของรัฐบาล/นโยบายภาครัฐบาล อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยปัจจัยข้อมูลข่าวสาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.90 รองลงมาคือ ปัจจัยกฎระเบียบต่าง ๆ ของรัฐบาล/นโยบายภาครัฐบาล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.45 ถัดมา คือปัจจัยความชื่นชอบ รสนิยม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.91 ส่วนปัจจัยที่น้อยที่สุดคือปัจจัยรายได้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.96 [10] สอดคล้องกับการศึกษาของปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจซื้อผักปลอดสารพิษของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าด้านราคาและด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้บริโภคให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลมีอิทธิพลต่ออุปสงค์ของผู้บริโภคต่อผักปลอดภัยในอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยเทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุวิธี Stepwise ได้แก่ อุปสงค์ต่อราคาผักปลอดภัย อุปสงค์ต่อรายได้ และอุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่น

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ต่อราคาผักปลอดภัย พบว่าข้อมูลข่าวสาร การศึกษา รายได้ กฎระเบียบต่าง ๆ ของรัฐบาล/นโยบายภาครัฐบาล ด้านราคาของสินค้าอื่นที่เกี่ยวข้อง อายุ และราคาผักปลอดภัย มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอุปสงค์ต่อราคาผักปลอดภัย ส่วนตัวแปรด้านสถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์ในทิศทางแปรผกผันข้ามกับอุปสงค์ต่อราคาผักปลอดภัย [5] ซึ่งสอดคล้องการที่ผู้บริโภคจะตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการชนิดใด ๆ เป็นปริมาณมากน้อยเพียงใดย่อมต้องพิจารณาราคาสินค้าและบริการชนิดนั้น นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่น ๆ (นอกจากราคาสินค้าและบริการชนิดนั้น) ที่มีอิทธิพลในการกำหนดปริมาณความต้องการซื้อ เช่น รสนิยมของผู้บริโภค ราคาสินค้าชนิดอื่น รายได้ของผู้บริโภค การคาดคะเนราคา ตลอดจนกฎระเบียบต่าง ๆ ของรัฐบาล [10] ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจซื้อผักปลอดสารพิษของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ความสำคัญด้านผลิตภัณฑ์ และด้านราคามีความสัมพันธ์กับแนวโน้มการซื้อในอนาคตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 [11] พร้อมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคและความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับผักผลไม้ปลอดภัยของประชาชนไทย จากการวิเคราะห์สมการถดถอยโลจิสติก พบว่า ปัจจัยที่มีผลทำให้ความเต็มใจที่จะจ่ายในทุกสินค้าอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติได้แก่ รายได้ ประสบการณ์ในการซื้อผักผลไม้อินทรีย์ และความตระหนักต่อสารเคมีตกค้าง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อผักปลอดสารพิษของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่า ผู้บริโภคที่มีอายุ ระดับการศึกษาและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการซื้อผักปลอดสารพิษของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านค่าใช้จ่ายในแต่ละครั้งแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 [12]

ส่วนปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ต่อรายได้ พบว่า ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านรายได้ ด้านราคาผักปลอดภัย ด้านการคาดการณ์ด้านราคา ระดับรายได้ และด้านความชื่นชอบ รสนิยม มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอุปสงค์ต่อรายได้ [3] กล่าวว่าตัวกำหนดอุปสงค์ หมายถึงตัวแปร หรือปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อจำนวนสินค้าที่ผู้บริโภคปราถนาที่จะซื้อ ปัจจัยเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อปริมาณซื้อมากน้อยไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของผู้บริโภคแต่ละคนและกาลเวลา ปัจจัยเหล่านี้มีหลายอย่างดังนี้ ราคาของสินค้านั้น รสนิยมของผู้บริโภค รายได้ของผู้บริโภค ราคาของสินค้าอื่นที่เกี่ยวข้อง สินค้าต่าง ๆ การคาดการณ์ด้านราคา สภาวะการกระจายรายได้ในระบบเศรษฐกิจ [13] และยังสอดคล้องกับการศึกษาความต้องการบริโภคผักปลอดสารพิษของผู้บริโภคในร้านค้าเพื่อสุขภาพ แขวงศิริราช พบว่าปัจจัยด้านอายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และสถานภาพทางครอบครัวที่แตกต่างกันมีความต้องการและพฤติกรรมการบริโภคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

อุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่น พบว่า ด้านการคาดการณ์ด้านกฎระเบียบต่าง ๆ ของรัฐบาล/นโยบายภาครัฐบาล การศึกษา ด้านรายได้ ด้านข้อมูลข่าวสาร และอายุ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่น สอดคล้องกับกับงานวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อผักปลอดสารพิษของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่า คุณค่าที่รับรู้ต่อผักปลอดสารพิษมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อผักปลอดสารพิษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ [12]

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป หากมีผู้ที่สนใจศึกษาในประเด็นดังกล่าว ควรเพิ่มระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษาด้วย โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกถึงตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนยิ่งขึ้นไป และควรมีการศึกษาอุปสงค์ของผู้บริโภคต่อผักปลอดภัยของผู้บริโภคจากแหล่งอื่น ๆ เช่น โรงพยาบาล โรงเรียน โรงแรม สถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอเขาค้อ อำเภอน้ำหนาว และอำเภอศรีเทพ เป็นต้น

2. ในการกำหนดนโยบายการพัฒนาจังหวัดสามารถนำผลการวิเคราะห์ผู้บริโภคที่มีความสนใจต่อผักปลอดภัย ความต้องการของตลาดผักปลอดภัย เพื่อส่งเสริมและให้ความรู้ความเข้าใจต่อเกษตรกรเพื่อให้ชุมชนในอำเภออื่น ๆ ได้มีโอกาสเพิ่มรายได้ ลดความเหลื่อมล้ำในสังคมได้

References

[1] Kasetsart University Promotion and Training Office. n.d. Growing vegetables safe from toxins. http://eto.ku.ac.th/neweto/e-book/plant/herb_gar/save_veg.pdf.

[2] National News Bureau of Thailand. (2018, July 19). Phetchabun Province Continuing to develop to be a model province for food safety quality system. https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TNSOC6107190010091.

[3] Mingmaneenakin, W. (2016). *Principles of microeconomics* (20th ed.). Thammasat University Publisher.

[4] Chintrakulchai, S., & Tangsangasaksri, S. (2019). *Introduction to microeconomics.* Thammasat University Publisher.

[5] Pakotiprabha, S. (2005). *Microeconomics*. Kasetsart University Publisher.

[6] Pongkitworasin, S. (2018). *Introduction to microeconomics, analysis and application.* Publishing House of Chulalongkorn University.

[7] Rungruengphon, W. (2020). *Textbook of marketing principles* (10th ed.). Thammasat University Publisher.

[8] Vanichbancha, K. (2021). *Statistics for research* (13th ed.). Publishing House of Chulalongkorn University.

[9] Prasith-rathsint, S. (2003). *Research methodology for social science* (12th ed.). Samlada.

[10] Jinsorn, V. (2011). *Factor affecting purchase decision toward non -toxic vegetables of consumers in Bangkok*. Faculty of Business Administration. Rajamangala University of Technology Thanyaburi.

[11] Thai Health Promotion Foundation. (2020, February 4). Research report on Consumption behavior and willingness to pay for safe fruits and vegetables of Thai people. https://dol.thaihealth.or.th/Media/Index/0c409251-4446-ea11-80e8-00155d09b41f.

[12] Roongsang, A. (2012). *Factors influencing consumer' purchasing behavior on organic vegetables in Bangkok Metropolis*. Independent Study Master of Business Administration (maketing Management). Graduate School of Srinakahrinwirot University.

[13] Koseeyarat, N. (2010). *The study of organic vegetable consumption demand of health shop consumer, Siriraj Bangkok Noi, Bangkok.* Program of Public and Private Management Graduate School. Silpakorn University.